

Introduser KIKA og oppgava:

Hva mener vi når vi sier at alle skal være venner her på skolen? For også vi voksne vet jo at ikke alle passer like godt sammen, og forventer ikke at alle skal være *nære* venner. Men når vi er her på skolen så forventer vi likevel at alle er skolevenner! Hva tror dere vi mener med det?

La bildet stå framme slik at elevene kan finne inspirasjon der mens de kommer med tilbakemeldinger – og gå igjennom punktene med dem etter litt. Dette er målet vårt, og det denne timen handler om.

Husker dere KIKA? (Om dere ikke brukte KIKA i august-trygg, så bruk gjerne den økta før dere bruker denne). Roboten KIKA – KI-klasseromassistent – som står på en hylle foran i klasserommet og er utstyrt med sensorer som kan se og høre, men ikke ta opptak, for det har den ikke lov til. Og den er også utstyrt med kunstig intelligens som teller, lager lister og prøver å forstå alt den legger merke til, og stiller spørsmål til elevene for hjelp til å forstå riktig.

Nå skal vi høre en ny historie om KIKA, og prøve å lære oss noe om vennskap sammen med den. For denne gangen har KIKA blitt nysgjerrig på vennskap!

Les for elevene: Synne som er kontaktlærer for 6B har vært veldig fornøyd med det de har fått til i klassen etter de samarbeidet med KIKA om psykologisk trygghet. Hun har merket at flere av elevene tør å rekke opp hånda, og at elevene gir hverandre mer støtte og god oppmerksomhet. Hun synes det har vært gøy å se hvordan elevene har forandret hvordan de er mot hverandre etter de lærte om disse små handlingene som gjør andre trygge eller utrygge.

Men så en dag etter skolen får hun en telefon fra en far som er bekymret. Han forteller om datteren sin som har hatt det veldig bra på skolen og trivdes godt, men i det siste så har hun virket mer nedfor og trist. Når har maste på henne litt for å forstå hvorfor hun var sånn, hadde hun fortalt at hun har begynt å kjenne seg utenfor på skolen. Ingen er stygge med henne, hun blir ikke mobba eller noe, men hun føler at de andre ikke liker henne lenger og at de egentlig ikke vil være sammen med henne.

Synne synes dette er underlig, for hun ser jo at jenta har noen å være sammen med heile tida. Hun er aldri aleine, og ser glad og fornøyd ut når hun er på skolen. Derfor er det fristende for Synne å si til far at dette ikke stemmer. Men, det jo ikke alt voksne klarer å se. Så Synne får en ide. Hva om KIKA kan hjelpe til litt her? KIKA kan observere alt som skjer før og etter friminuttene for å finne ut hvordan elevene er mot hverandre, og se om noen har grunn til å føle seg utestengt?

Før vi setter KIKA i gang - snakk litt sammen:

– Hva tenker dere at KIKA kan legge merke til før og etter friminutt som kan fortelle hvordan elevene har det sammen som skolevenner?

Her er det KIKA skal observere:

1. Hvem søker elevene kontakt med før og etter friminutt, og hvordan gjør de det?
2. Hva skjer når ulike elever prøver å få kontakt, spør om noe eller kommer med forslag?
3. Hva skjer når ulike elever forteller eller sier noe til de andre?
4. Hva skjer når noen kommer bort til en gruppe som allerede snakker eller gjør noe sammen?
5. Hvordan bestemmer elevene hva de skal gjøre, og hvem blir tatt med i planene?
6. Hvordan viser elevene med ord, blick og kroppsspråk at andre får være med og høre til – eller ikke?

Første observasjon

Synne forteller ikke elevene at KIKA skal observere før og etter friminutt. Hun vil ikke at de skal gjøre ting annerledes enn de ellers ville gjort. På slutten av dagen ber hun KIKA om en observasjonsrapport:

KIKA – Observasjonslogg 001

 Oppdrag: Vennskap

 Dato: Dag 1

 Tid: Før og etter friminutt

 Om denne loggen
Jeg har observert før og etter friminuttene i dag.
Jeg registrerer det jeg ser og hører – men tar ikke opptak og bruker ikke navn.

 FØRSTE RAPPORT FERDIG

Dette observert jeg før og etter friminuttene

 Ni ganger inviterte en elev en annen med på noe.	Elevene viste andre at de ønsket å være sammen med dem.
 Flere elever ventet på hverandre før de gikk ut.	De viste at det var viktig at de andre ble med.
 Seks ganger kom en elev bort til en gruppe, og de andre vendte seg mot eleven eller gjorde plass.	De gjorde det lettere for eleven å bli med i samtalen.
 Mange elever fikk blick, smil, latter eller svar når de fortalte noe.	Elevene viste interesse for det andre sa.
 Fire ganger spurte elever andre hva de hadde lyst til å gjøre.	Flere fikk være med på å bestemme hva de skulle gjøre sammen.

Dette observert jeg også

 Sju ganger prøvde en elev å spørre eller si noe uten å få svar.	Det kan være vanskelig å kjenne seg som en del av fellesskapet når kontakt-forsøk ikke blir møtt.
 Jeg registrerte at ulike elever kunne få veldig forskjellig respons når de fortalte eller foreslo noe.	Noen elever kan oppleve at det de sier blir viktigere for gruppa enn det andre sier.
 Tre ganger kom en elev bort til en gruppe uten at de andre vendte seg mot eleven eller gjorde plass.	Eleven var sammen med de andre, men det kan likevel ha vært vanskelig å kjenne seg inkludert.
 To ganger stoppet en samtale eller latter da en elev kom bort.	Det kan gi en følelse av at det ble snakket om noe eleven ikke skulle være en del av.
 Når elevene skulle bestemme hva de skulle gjøre, så mange ofte mot de samme få elevene.	Noen kan få større innflytelse på hva gruppa gjør enn andre.

Dette er det jeg har observert i dag.
Hva tenker dere?

Spørsmål jeg trenger hjelp til å forstå

- Hva betyr disse observasjonene for hvordan elevene har det sammen?
- Hvilke små ting kan ha størst betydning for vennskap og fellesskap?
- Hva kan klassen gjøre mer av – og hva bør vi trene på?

Sammen kan vi finne ut ...

hvorfor små handlinger hver dag kan gjøre at alle føler seg velkomne, sett og inkludert i klassen vår.

Gå raskt igjennom observasjonsloggen og snakk sammen i grupper og i klassa:

1. Kan noe av dette forklare hvorfor jenta kjenner seg utenfor og usikker blant de andre?
2. Har KIKA tolket observasjonene riktig? Får slike små handlinger elever til å føle seg slik?

Les videre:

Synne ser på observasjonsloggen. «Hm» tenker hun for seg selv «Dette har jeg jo ikke tenkt over, men jeg vet jo at jeg har sett slike ting mens jeg har vært opptatt med andre ting! Dette må vi jo ta tak i, men elevene mine er jo så snille og gode alle sammen, så jeg vil ikke at de skal bli lei seg av dette. Jeg tror ingen av dem vil andre noe vondt. Selv ikke når det de gjør slike ting som andre får vondt av!»

Neste dag samler Synne elevene i kroken og forteller dem hva hun bad KIKA observere. Hun viser dem observasjonsloggen og sier til dem:

«Dette overrasker dere kanskje litt? Og kanskje synes noen det er litt ubehagelig, eller blir litt urolig? Kanskje lurere dere på hvem som gjorde hva, eller om du gjorde noe av det på rødt, og plutselig kjenner på skyld eller skam, - og det gjør jo ganske vondt. Men vi skal vi ikke prøve å finne ut hvem som gjorde hva. Vi skal ikke snakke noe om hva eller hvorfor. Det jeg vil snakke med dere om er om dere har lyst å være med på et lite prosjekt der vi prøver å øve på måter å være sammen på der KIKA nesten ikke finner

noe på rødt lenger - bare masse grønne ting? La oss se på plakaten som viser målene for hvordan vi kan være gode skolevenner igjen.»

- Se på denne igjen og la elevene snakke med hverandre litt: Hva kan KIKA se i ei klasse som har det slik?

Andre observasjonsdag

Neste dag minner Synne elevene på punktene på plakaten før de går ut i friminutt, og sier at KIKA kommer til å lage ny rapport på slutten av dagen. Er elevene med på å forsøket om å få masse på grønt og lite på rødt? Det er de. Og så fortsetter dagen som vanlig.

På slutten av dagen gir KIKA beskjed om at rapporten for dagen er ferdig.

KIKA – Observasjonslogg 002

Oppdrag: Vennskap
Dato: Dag 2
Tid: Før og etter friminutt

Om denne loggen
Jeg har observert før og etter friminuttene i dag. Jeg registrerer det jeg ser og hører – men tar ikke opptak og bruker ikke navn.

ANDRE RAPPORT FERDIG

✓ Dette observert jeg før og etter friminuttene

16 ganger inviterte en elev en annen med på noe. I går registrerte jeg 9.	Flere elever fikk tydelige tegn på at noen ønsket å være sammen med dem.
Jeg registrerte bare 2 kontaktforsøk som ikke fikk svar. I går registrerte jeg 7.	Flere elever la merke til og svarte når andre prøvde å få kontakt.
9 ganger kom en elev bort til en gruppe, og noen vendte seg mot eleven, gjorde plass eller fortalte hva de snakket om.	Elevene gjorde det lettere for andre å komme inn i samtaler og aktiviteter.
Flere elever fikk blikk, smil, nikk eller svar når de fortalte eller foreslo noe. Forskjellen mellom ulike elever var mindre enn i går.	Flere fikk oppleve at det de sa og gjorde ble tatt imot av de andre.
Jeg registrerte flere ganger at elever spurte «Hva vil du?» eller «Hva skal vi gjøre?» før de bestemte seg.	Flere fikk være med og påvirke det som skulle skje.
Etter en uenighet i friminuttet snakket tre elever sammen da de kom inn. En sa unnskyld, og de fortsatte å være sammen etterpå.	Elevene prøvde å ordne opp slik at det som ble vanskelig ikke ødela fellesskapet videre.

Hva tenker jeg?

- Mange små handlinger gjør en stor forskjell for hvordan elever opplever å høre til.
- Når flere elever svarer, inviterer og inkluderer, blir det lettere for alle å være en del av fellesskapet.
- Noen vaner sitter fortsatt igjen – det er normalt.

Spørsmål til klassen

Hva gjorde dere annerledes i dag?
Hva hjalp dere å huske på?
Hva kan dere gjøre mer av?

⚠ Dette observert jeg også

To ganger prøvde en elev å få kontakt uten å få svar.	Det kan fortsatt kjennes vanskelig når et forsøk på kontakt ikke blir møtt.
En elev kom bort til en samtale, men de andre fortsatte å snakke uten å vende seg mot eleven eller forklare hva de snakket om.	Det er mulig å stå sammen med andre uten å kjenne seg helt med.
Før ett friminutt kom tre forslag til hva elevene kunne gjøre. De fleste så fortsatt mot den samme eleven før de bestemte seg.	Klassen har fortsatt noen vaner for hvem de følger og lytter mest til.

Les høyt fra rapporten og snakk sammen:

1. Hva synes dere om innsatsen til klasse 6B? Hva fikk de til bra?
2. Viss KIKA hadde observert i vår klasse, hadde den sett både grønne og røde ting her også tror dere? (Husk å lær av KIKA – vi nevner ikke navn eller snakker slik at noen forstår hvem vi mener)

Synne og 6B går igjennom rapporten og snakker sammen. Synne sier hun er veldig stolt av dem som fikk til så mye bra på første forsøk! Hun sier at hun ikke hadde trodd de skulle få bare observasjoner på grønt, for man må trene på dette over tid for at det skal sitte.

De snakker sammen litt og blir enige om at de skal fortsette å trene på dette. De setter KIKA på pause litt, og bestemmer seg for å trene på noen sosiale ferdigheter de neste ukene, før KIKA får observere dem igjen en dag uten at de vet det. De skal trene på disse fellesskapsferdighetene for vennskap:

1. Å slippe andre inn
2. Å vise at andre er OK
3. Å ordne opp og gå videre når noe blir vanskelig

To måneder senere – tredje observasjonslogg.

Synne informerer KIKA om hva de har trent på. For nå har de både rollespilt situasjoner, tegnet og snakket sammen, og de har øvd på å gjøre det i praksis. Synne og de andre voksne har også prøvd å følge med og gitt ros til elever når de har lagt merke til at de har brukt ferdighetene på en god måte.

Og nå, uten å informere klassa om det, så ber hun KIKA observere igjen. På slutten av dagen kommer rapporten. Klassa kvepper nesten når KIKA varsler om rapporten. De ser spent på KIKA, på hverandre og på Synne. Hvordan blir rapporten nå? Klassa er knyst stille, og elevene holder nesten pusten mens Synne henter rapporten fram på smartboarden:

KIKAs Observasjonslogg 003

Dette observerte jeg før og etter friminuttene ✓

OBS:
 Jeg har endret
 rød til oransje.
 Jeg synes ikke
 rød var riktig
 farge lenger. 😊

👍 Observasjon	Hva det kan bety	⚠ Observasjon	Hva det kan bety
 Når elever kom bort til andre som allerede snakket sammen, så jeg ofte at noen snudde seg, gjorde plass eller fortalte hva de snakket om.	Det ser ut til at elevene har blitt flinkere til å slippe andre inn .	 En gang stilte en elev et spørsmål uten å få svar. Eleven spurte en gang til, og da svarte en annen elev.	Selv gode vaner glipper noen ganger . Det viktige kan være hva som skjer etterpå.
 Jeg registrerte nesten ingen kontaktforsøk som ikke fikk respons. Når noen spurte, fortalte eller foreslo noe, svarte som regel minst én elev.	Flere elever får tegn på at de blir sett og at det de sier blir tatt imot .	 Før ett friminutt var det de samme tre elevene som fikk mest respons da gruppa bestemte hva de skulle gjøre.	Det kan fortsatt være lurt å øve på å gi flere plass og være åpen for flere.
 Jeg registrerte mange vennlige blikk, smil, nikk og svar mellom elever som ikke var sammen hele tiden.	Elevene viser på små måter at andre er OK , også når de ikke er nære venner.		
 Før friminuttene tok ulike elever kontakt med hverandre, og flere var sammen med andre enn dem de hadde vært sammen med tidligere på dagen.	Det ser ut til at flere er åpne for å være sammen med ulike elever .		
 Når elevene laget planer, ble flere ulike forslag hørt og svart på. Jeg så også elever spørre andre hva de hadde lyst til å gjøre.	Flere får være med og påvirke det som skjer i fellesskapet.		
 Etter en misforståelse sa en elev «det går bra» og de fortsatte samtalen. Etter en annen uenighet snakket to elever kort sammen før de gikk videre.	Elevene ser ut til å skille mellom småting de kan la gå, og ting de trenger å ordne opp i.		

Min vurdering:
 Jeg finner fortsatt noen observasjoner i oransje. Men jeg finner mange flere handlinger som åpner fellesskapet enn handlinger som lukker det.
 Jeg tror dere har øvd.

Har jeg forstått vennskap på skolen riktig nå?

Snakk sammen:

- Hva hadde elevene fått til nå?
- Hvordan tror dere det gikk med jenta som følte seg utenfor?
- Tror dere flere elever hadde fått det bedre på skolen enn før?
- Skal vi også prøve å trene på noen av disse fremover?